

לאומיים עצמאיים, אלא רוצה גם להטיל על עם אחר את הצורה של החיים הלאומיים שלה.

אם הם רוצים במדינה אחידה, משותפת, המשתרעת על כל שטחי הארץ - הם חייבים להכיר בכך שזו יכולה להתגשם רק בדרכי שלום, רק על בסיס של הסכם עמים. במקרה כזה יש סיכוי שאחרי כמה דורות ששני העמים יחיו ביחד, ויגיעו לאפשרות של דיקיום בשלום, זה יהיה העתיד המדיני המשותף.

עמוס קינן: מכיוון ששני העמים נפגשים בטראומות שלהם על אותה פיסת אדמה, נשארנו כמובן רק האפשרות של חלוקה. וחלוקה היא לא רק פשרה בין שני גופים ולא רק פשרה טריטוריאלית, זו לא רק פשרה בין שני ארגונים פוליטיים. זו צריכה להיות גם פשרה נפשית וגם פשרה פסיכולוגית. זאת אומרת שכל אחד משני העמים, אם הוא מגיע למסקנה העצובה שאי אפשר להשיג את השני, אי אפשר לשעבד את השני ואי אפשר לחיות עם השני תחת קורת-גג אחת בתחושת ובמסירה - מוכרח לדעת שהזיקה שלו אל פיסת-הארץ שלו, תלויה גם באפשרות של הצד השני להגשים את הזיקה שלו אל אותו המקום - וזוהי תלות קדימה.

רויד שחם: יישאר כל עם עם החלום שלו, עם המשאלות שלו בעתיד, עם האמונה שלו שהכל מגיע לו, אבל יסכים שבמצביות או בא ברירה אלא להכיר בעובדה, שכאשר לשני העמים יש תחושת זכות על אותה כיברת אדמה, הם צריכים למצוא את הדרך לחלק ביניהם את כיברת-האדמה בלי לחלק את תחושת הזכות. **מתי פלד:** אני חושב שרק על-ידי כך שכל אחד יכיר שמבחינה תיאורטית יש צדק בתביעה של הצד השני להזדהות לאומית, עם טריטוריה בהיקף הרבה יותר גדול מאשר עומדת לרשותו, יכול להיפתח הפתח לשלב

קל לסבל במיטען חומר נפץ כשאין בחוכו נפץ

הנוסף של ההכרה ההדדית, שבהעדר אפשרות שעם אחד יקבל לריבונו את כל הטריטוריה שמדובר בה, מוכרחת לבוא חלוקה של אותה טריטוריה, ששני העמים שואפים אליה, באופן שלכל אחד מהם חלק הוגן, חלק צודק של אותה הטריטוריה. זה התנאי היחיד לדור קיום בין שני העמים, היהודי והפלסטיני.

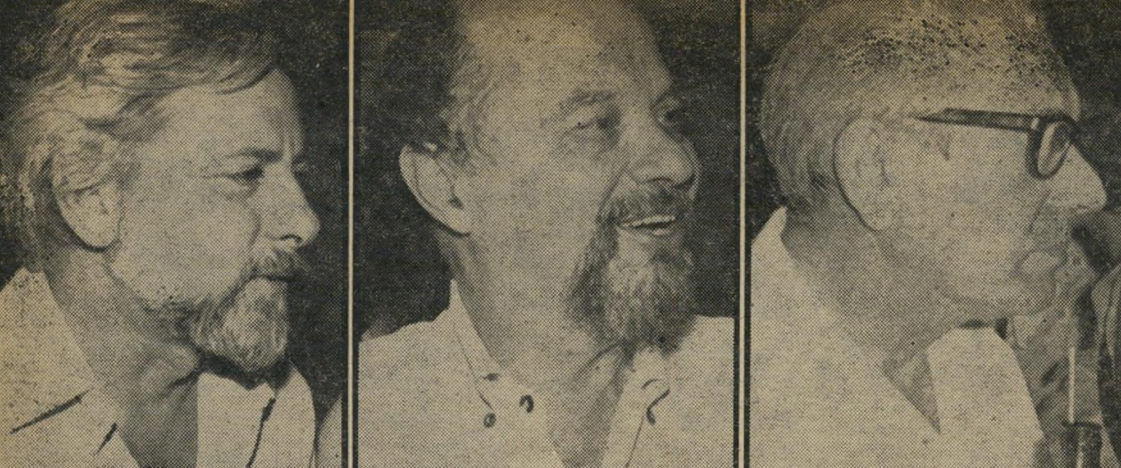
אבל הפלסטינים אינם מסתפקים בזכות ההגדרה העצמית, הם אינם מכירים בנו ורוצים להשמיד אותנו. איך נוכל להכיר בהם ובזכויותיהם?

שימחה פלפן: יש כאן מצב פרדוקסאלי. היום אנחנו משתמשים לגבי הבעייה הזאת באותם הנימוקים שהביאו את הפלסטינים לדהות ב-1936 וב-1947 את תוכנית החלוקה, גם הם אמרו אז שהיהודים רוצים להשתלט על הארץ כולה בשלבים - חשלב הראשון זו החלוקה ואחר כך תבוא השתלטות על הארץ כולה, ולכן הם דחו את רעיון החלוקה. אי אפשר לומר שלא היה לחששות אלה על מה להסתמך, הערבים יכלו להצביע גם בעבר על הרבה גילויים של מדיניות השואפת להתפשטות טריטוריאלית בציבור היהודי, והיה איזה שהוא רקע לפחדים.

היום אנחנו משתמשים בעצם באותם הנימוקים כלפי כוונות הפלסטינים, בזמן שיחסי-הכוחות הפיזיים, הכלכליים והצבאיים מפריכים מן היסוד את החשש שכוונות אלו דווקא יקבעו את דרכה של המדינה הפלסטינית. ברור לגמרי שמדינה פלסטינית, אם תקום, אפילו תגדול ברעיון של הזרות שלמות פלסטין, לא תהווה סכנה צבאית לישראל לא תוכל להתמודד איתה. מדינה פלסטינית שלא תפתור את בעיית העם הפלסטיני, זאת אומרת בעיית הפליטים, בעיית ריכוז הגליות שלהם, קליטת האינטליגנציה שהתפרדה במזרח הקרוב, באירופה וארה"ב, מדינה כזאת לא תהיה פתרון, ואם היא תתמסר לפתרון הבעיות הלאומיות האלה, וזה ייתכן רק תוך שיתוף פעולה עם ישראל, החלום יישאר חלום. הפחד מפני סכנת ההשמדה, שמפיצים אותו כיום, בהחלט אינו מבוסס על שום ניתוח של הנתונים של המציאות.

עמוס קינן: השאלה איננה אם הפלסטינים רוצים להשמיד אותנו, אלא אם הם יכולים להשמיד אותנו, ושאלה יותר חשובה היא - האם הם רוצים בכל תנאי להשמיד אותנו, או רק בתנאים מסויימים הם רוצים להשמיד אותנו, נאמר כאשר אנו מהווים איום על עצם קיומם כשירות עצמאית.

אני חושב שהשאלה איננה שאלה שבינינו ובין הפלסטינים אלא בינינו לבין העולם הערבי. צריך לשאול בכל הכנות האם לגבי העולם הערבי משמשת הבעייה הפלסטינית כתירוץ להחזיק את ההתנגדות לישראל על

אורי אבנרי
"רצון ההשמדה ייעלם"

רויד שחם
"חלוקת אדמה, לא זכות"

שימחה פלפן
"לפתור את בעיית הפליטים"

כל אפשרות של התארגנות של גופים כאלה, ועליידי כך השאירה את הנציגות הפלסטינית בידי גורמים שכל הזמן ביטאו עמדות קיצוניות יותר, עמדות של חוסר-התפשרות וחוסר-השלמה עם קיומה של ישראל.

זה לא היה הכרחי, היתה בהחלט אפשרות ליצור נציגות פלסטינית שתדבר בסגנון אחר, שתגדיר מטרות אחרות, אלא שהאפשרות היחידה לנציגות כזו היתה אך ורק בתוך השטחים הכבושים על ידי ישראל. וכיוון שלנציגות הזו לא ניתנה אפשרות לקום, ממילא נשארה הזירה של הנציגות הפלסטינית כולה בידי הארגון נים היותר קיצוניים.

הם זכו עכשיו להכרה בינלאומית, אבל אני חושב שאנחנו לא צריכים להתעלם מהנטיית של כמה-וכמה ממשלות אשר הצביעו בעד הזמנת אש"ף לאו"ם, והסבירו שהצבעתן אין בה בעצם לא הכרה במצב השני ודאי לא בתוכנית הפוליטית שלו, אלא שיש בה ביטוי להכרה שלהן שמוכרחים לאפשר לגורם פלסטיני להופיע בזירה המדינית ולקחת חלק בדיונים.

העובדה שארצות כאלו יכלו למצוא את הגורם הפלסטיני אך ורק באש"ף - לה תרמה ישראל תרומה רבה,

אני רואה מקום רב לאפשרות שהרכבו של אש"ף ישתנה

גם מתוך איראית הנולד וגם מתוך שיכנוע עצמי בסכנות ובחששות שלא היה להן שום מקום.

אורי אבנרי: כשלעצמי הייתי עורך הבחנה בין שני היבטים של הבעייה: (א) האם הפלסטינים יכולים להשמיד אותנו, (ב) האם הם רוצים לעשות זאת. הראשון הוא בעיה מוחשית, ואילו השני בעיה נפשית. לגבי היכולת הממשית תלוי הדבר ביחסי-כוחות. אם נהייה אי-פעם במצב שבו ניתן יהיה להשמיד את מדינת ישראל, כלומר שכווננו הלאומי בכל השטחים יחלש עירכדייך שסכנה כזו תהיה קיימת, כדאי הייתי אומר שסכנה כזאת קיימת בימי-שלום כבימי-מלחמה, ובעת מלחמה יותר מאשר בעת שלום.

ככל שתקדם לקראת שלום תקטן הסכנה לכך, וככל שנתמיד במצב הלוחמה יחמיר המצב. אני אינני מאמין שאפשרות כזו קיימת או תהיה קיימת בעתיד הגראה לעין, בגלל עדיפותו הפיסית, החברתית, הצבאית והטכנוני לוגית הגדולה.

מתי הזכיר את דברי סאדאת, וזוהי טענה שכולנו נתקלנו בה פעמים רבות במגעינו עם הערבים בארץ ובחוץ-לארץ: בפועל - אנחנו המאיימים על העולם הערבי, ולא להיפך.

לגבי הרצון להשמיד אותנו, הייתי סומך על תהליך היסטורי של התפיסות, של יצירת ריקמת-חיים חדשה בעיקבות הסדר-שלום. הסדר כזה כשלעצמו אינו מביא את השלום, אבל הוא עשוי להביא עימו ריקמה שבכוחה ליצור, בהדרגה, מצב של שלום בפועל. המדובר בריקמה של קשרים תרבותיים, פוליטיים, מיסחריים לכלליים, חברתיים, אנזשיים. אלף ואחד מישורים של התקשרות שיווצרו כאשר ייפתח הגבול בין שתי המדינות - פלסטין וישראל.

אט-אט ייווצר מצב שבו ייעלם רצון ההשמדה. הרמזים שהשמיע עמוס קודם, לגבי עמדתנו במאבק ההיסטורי של העולם השלישי נגד העולם המערבי - המתבטא כעת בבעיית הנפט - רלוונטיים מאד לבעייה החדונה. עליידי כך ששנו משייכים את עצמנו לעולם המערבי המאיים על ארצות-הנפט הערביות, אנו עושים שוב מישגה היסטורי פטאלי. זאת, מאחר שמקומו הוא עם העולם השלישי, התובע את זכויותיו כלפי העולם המערבי, גם אם מבחינת הנסיבות המציאותיות והזמניות, החולפות, כתוצאה מן הסיכסוך בינינו, אנו מצויים בברית עם העולם המערבי.

אפשר לומר זאת וחייבים לומר זאת.

האם יש לנו עם מי לדבר, עכשיו אחרי ועידת רבאט,

שחיסלה את חוסיין כגורם והותירה אותנו מול אש"ף

לבדו, המסרב להכיר בקיום מדינת ישראל?

אורי אבנרי: לדעתי, אם נתחיל את המחשבה מן

(החשך בעמוד 36)

אש חזקה בטמפרטורה גבוהה או האם, כאשר תיפתר הבעייה הלאומית של העם הפלסטיני, יקטן החיכוך בינינו ובין העולם הערבי.

לי נראית בעיית "שאיפות עמי האיזור" כשאלה רלוונטית מאד לגבי העתיד שלנו, זאת אינה שאלה היסטוריוסופית. יש כאן איזור גיאוגרפי ענק שכולו עשוי, פחות או יותר, מיקשה אחת ותרבות אחת ואנחנו פה נטע זר, נטע זר יכול להיות דבר לא מסוכן כאשר הוא מיעוט נסבל ויכול להיות מסוכן מאד כאשר יש לו עצמה כלכלית, צבאית, חברתית, טכנולוגית וכו', וכאשר הוא מקבל גיבוי מכוונת עויינים לשאיפות האיזור וכאשר הוא לא רק מקבל גיבוי אלא הוא משמש כאן נוכחות מתמדת של אותם כוחות, שוט, כלב שמירה. ראש חץ, ראש גשר, תקראו לזה מה שאתם רוצים.

אני חושב שלטוות האורך לא יהיה מנוס מהתמודדות שלנו עם עצמנו בשאלה הזאת - האם אנחנו מוכנים להפנות עורף אל העולם הזה, שהיבב לנו חוב מוסרי עמוק, ועם הפניית העורף אליהם להפנות את הפנים שלנו אל האנשים שחיים כאן מסיבנו? האם אנחנו מסוגלים לכבד את השאיפות שלהם?

יש עכשיו למשל משבר הנפט. אני יכול להבין צרפתי, שבדי או בלגי שוועק חמס על הסחנות הערבית. קשה לי קצת להבין מדוע ישראלי זועק חמס על הסחנות הערבית. העולם האירופי המערבי סחט במשך מאות שנים את העולם השלישי ועל זה איש לא זעק חמס. אם העולם השלישי בא ורוצה לקבל בחזרה את מה שנלקח ממנו, קוראים לזה סחנות. כאשר אתה אינטרסנט בעניין, מותר לך בהחלט לקרוא לזה סחנות.

כלכל, מותר לעשות הכל בפוליטיקה, השאלה היא רק איפה אנחנו הישראלים עומדים. אם גם אנחנו קוראים לזה סחנות, זאת אומרת שאנחנו מפנים את גבנו אל שאיפות האיזור ואת פנינו אל היבשת שהקיאה אותנו. לאחר שכמעט הצליחה להשמיד אותנו, אני חושב שאם אנחנו לא נגיע אל המהפכה העצמית הנפשית הזאת - לאורך ימים גם הסדר-ביניים, כלומר הסדר בינינו ובין הפלסטינים, לא יפתור את הבעייה.

אני גם לא הייתי רוצה להיות נאיבי, אני יודע שמהפכות לאומיות, מהפיכות עצמיות, אינן פורצות יש מאין אלא גם הן תוצאה מהסדרים פוליטיים. אם יהיה הסדר בינינו לבין הפלסטינים, אחת התוצאות תהיה פתיחות-יתר של ישראל ושל הישראלי לגבי העולם הסובב אותנו, על כל בעיותיו ההיסטוריות הכלכליות, החברתיות והטכנולוגיות, ורצון להשתתף בעיצוב פני האיזור.

ישראל היתה יכולה אפילו לשחק תפקיד חשוב, בתוקף

"דיעה ישראלית אחרת"
חוברת בת 44 עמודים, המכילה את הנוסח המלא של רבי-השיח בין אורי אבנרי, מתנתהו פלד, שימחה פלפן, עמוס קינן ורויד שחם, חר פיעה ומצוייה עתה לחלוקה. כל המבקש לחשיך גה, לעצמו ולחלוקה בחוג מכרים, יכול לפנות למערכת, "העולם הזה", ת.ד. 136, תל-אביב, טלפון 24 33 86 - 02, ולהזמין את הכמות הדרושה לו.
בקרוב יופיע התירגום האנגלי של החוברת.

המסורת שלה והתרבות שלה. היא היתה יכולה לקשר ולשמש כמתווך בין שאיפות האיזור הזה לבין העולם הגדול.

רויד שחם: גם אם נקבל שהרצון של העולם הערבי כולו הוא, ברגע זה, להשמיד אותנו או לראות בהעלמותנו מכאן - אין זה אומר שאנחנו צריכים לעזור לו. בכך שנגביר את הרצון הזה בעזרת מעשים שלנו, אפשר להמשיך זאת כך: הרצון של העולם הערבי להשמיד את ישראל דומה למיטען של חומר-נפץ. אבל חומר-הנפץ יותר קל לפוצצו כאשר נמצא בתוכו נפץ. הסכסוך המיידני על הטריטוריות שאנחנו מחזיקים מאז 1967 הוא הנפץ הזה. הרבה יותר קל לספל במיטען חומר-נפץ כשאין בתוכו נפץ מאשר במיטען חומר-נפץ שנמצא בתוכו נפץ. **מתי פלד:** הזכרת את הנסיגות של גורמים פלסטיניים לזכות בהכרה ישראלית מייד לאחר מילחמת ששת הימים. נסיגות כאלה הלכו ונישנו במשך כל השנים. ישראל, כפי הידוע, דחתה את הנסיגות האלה, ולא רק דחתה אותם אלא גם נקטה פעולות אקטיביות מאד לחסל